

---

# Reflexe zkušenosti a reakce po tragických událostech na FF UK

---

## Reflexe zkušenosti a reakce po tragických událostech na FF UK, postřehy z Belgicko-České perspektivy Zora Vansteenkiste

Od tragédie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v prosinci 2023 uplynulo již 15 měsíců. Měla jsem možnost sledovat bezprostřední reakce na tento útok i následná opatření, která byla postupně přijímána s cílem zmírnit jeho následky. S dojetím jsem pozorovala obrovskou vlnu solidarity, která se rychle přetavila do konkrétních činů. Díky tomu mohla velmi rychle přijít cílená a potřebná pomoc.

### Přechod od krize k obnově

Po ukončení akutní fáze se koordinace pomoci přesunula z krizového řízení na samotnou FF UK. Už během prvních dnů začaly vznikat nejrůznější iniciativy podporující proces obnovy – například iniciativa Peerko sdružující studenty psychologie a krizové interventy, dále Fond odolnosti podporující nejen nově vzniklé Centrum resilience, Pamětní fond dr. Jana Dlaska, Pamětní fond dr. Lenky Hlávkové, spolek Spojení nadějí a mnohé další.

Zaujalo mě, jak česká společnost čelila a stále čelí výzvám spojeným s takto mimořádnou událostí. Způsob, jakým se nastartoval proces vyrovnávání se s následky útoku, a jeho pokračování ukazuje na vyspělost společnosti i jednotlivců.

### Co umožnilo efektivní reakci

Mezi klíčové faktory, které umožnily efektivní a včasnou pomoc, patří:

- připravenost složek IZS,
- dlouholetá práce Sekce psychologie krizí, katastrof a traumatu MV, výměna a využití mezinárodních zkušeností
- zkušenosti z období pandemie,
- existence sítě státních i neziskových organizací zaměřených na pomoc v krizových situacích
- téměř okamžitá podpora z Norských fondů a úzká spolupráce s norskými vědci z NKVTS, sdílení zkušeností mezinárodních partnerů

Ve srovnání například s útoky v Bruselu v roce 2016 byla pomoc v České republice poskytována velmi brzo, efektivně, a hlavně v souladu s nejnovějšími poznatky o potřebách obětí masového násilí.

### Konkrétní kroky pomoci

- Registrace a základní podpora: Podařilo se identifikovat a oslovit přímo zasažené osoby, poskytnout jim nejen nezbytnou lékařskou péči, ale i základní informace a první psychologickou pomoc.
- Následná péče: Téměř okamžitě byl spuštěn systém následné péče ve spolupráci s odborníky a organizacemi napříč regiony.
- Finanční podpora: Díky Nadačnímu fondu UK a štědrosti široké veřejnosti byla zajištěna cílená finanční pomoc zejména pro pozůstalé a zraněné. Tato podpora navíc pokračovala i v dalších fázích.
- Dlouhodobá péče: Začalo se pracovat na zajištění dlouhodobé podpory a na tom, aby bylo možné reagovat i na měnící se potřeby zasažených.
- Návrat na fakultu: Významnou výzvou byl návrat do budovy fakulty, vytvoření (byť jen přechodného) pietního místa a podpora pro studenty, kteří nebyli přímo zasaženi, ale událost je hluboce zasáhla.

### Význam reflexe a dokumentace

Jak se dalo očekávat, organizace připomenutí prvního výročí od tragické události byla náročná – bylo zejména potřeba respektovat různorodé potřeby všech zúčastněných, ale domnívám se, že splnila většinu očekávání a přes všechny "provozní" těžkosti proběhla důstojně.

Každá takováto krizová událost je testem pro společnost, jednotlivce i instituce. Přestože se snažíme důkladně připravovat, podobné situace nás vždy do jisté míry zaskočí. Při zpětném pohledu se mohou objevit otázky, co šlo udělat jinak nebo lépe – takové reflexe jsou zásadní pro budoucnost.

Bylo by nesmírně cenné celý průběh události i následného zotavování systematicky dokumentovat. Uchování co nejvíce informací, získání co nejpřesnějších údajů umožní, aby vzpomínky i data zůstaly dostupné i pro další fáze ozdravného procesu.

### Výjimečnost této zkušenosti

Česká republika čerpala převážně z přenesených zkušeností. Bylo možno se opřít o zkušenosti s podobnými krizovými událostmi nicméně jiného charakteru (např. povodně, pandemie, uprchlická vlna z Ukrajiny...) v českém kontextu, nebo o poznatky ze zahraničí. Česká republika neměla s takto rozsáhlým aktem násilí přímou zkušenost od dob druhé světové války. Pokud se podobné události v minulosti odehrály – například násilí vůči studentům, náboženským řádům nebo během srpnové okupace v roce 1968 – nebyly dostatečně systematicky analyzovány či zdokumentovány. Je důležité nezapomínat na tato nevyslovená a nezmapovaná traumata, která v sobě česká společnost stále nese.

### **Naděje pro budoucnost**

Silným pilířem zvládnutí následků tragédie byla hluboce zakořeněná ochota Čechů pomáhat. Lidé se okamžitě zapojili do sbírek, nabízeli konzultace, podporovali fakultu i univerzitu jako celek. Tato vlna solidarity je jasným dokladem síly občanské společnosti.

Je však třeba si uvědomit, že nás čeká dlouhá cesta. Bude zapotřebí udržet nastavené standardy, reagovat na měnící se potřeby zasažených jednotlivců i institucí, být otevření novým perspektivám a iniciativám. A především najít potřebné zdroje na realizaci všech dlouhodobých záměrů, neboť s koncem akutní fáze se pozornost společnosti přirozeně odvrací jinam, k novým tématům a úkolům a podpora může zdánlivě i reálně slábnout, přestože potřeby na mnoha úrovních zůstávají.

### **Závěr**

Za zvládnutím mimořádné tragické události stojí pevná vůle pomáhat a spolupracovat, schopnost odborníků a institucí rychle a většinou i dobře reagovat, založena na drobné, vytrvalé práci z předchozích období. Pokud si tyto kvality uchováme i nadále – pokud budeme sdílet informace, ptát se na smysl a užitečnost našich kroků – může celá společnost projít uzdravujícím procesem na individuální, institucionální i celospolečenské úrovni.

Každá společnost je jen tak silná, jak silní jsou její nejzranitelnější členové. Záleží na tom, jak pevnou, hustou, dostatečně pružnou a funkční záchranou síť si vybudujeme a jak jí budeme udržovat v i čase zdánlivého klidu.